

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Бондаревская средняя общеобразовательная школа»

Рассмотрено Руководитель ШМО _____/Дервягина Т.П./ протокол заседания ШМО от 29.08.2025г. № 1	Согласовано Заместитель директора по УВР _____/Карташова Е.И./ от 29.08.2025 г.	Утверждено Директор МБОУ «Бондаревская СОШ» _____/Кузьмичева Н.А./ Приказ № 165 от 01.09.2025 г
--	---	---

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Литературное чтение на родном языке языке народа Российской Федерации»

для обучающихся 1 класса на 2025-2026 учебный год

Бондарево, 2025

Чарыдылыы сӧс

«Пос (хакас) тiлiнeң литературнай хыгырыҥ» программасы 1 класына Федеральнай хазна ўгредiг стандарттарына тӧстeнiп пазылған. Программаның содержаниези Улуғ Ноньптағы ӧӧн школаның егредбг планына килiстiре тимнелген.

«Пос (хакас) тiлiнeң литературнай хыгырыҥ» предметтiң **ӧӧн пӧгiннерiне** кiрчелер:

– тексттi истiлдiре паза пос алынча хыгырып, аның ӧӧн сагызын пӱкӱлее сизiнерi; посты паалап полары, постың сагызынаң ӱлезерi; хыгырған тексттi, кӧмес алыстырып, чоохтап пiлерi; хыгырған тексттi таллап, чайаачы тоғыста посты ӧӧн матырларның орнына турғыс полары;

– хыгырчатса, чоохтасчатса, пасчатса, литература пiлiстерiн сизiнерi; олох туста сiлiг, хоос сӧстернең тузаланаарға ӱгрeнeрi; тиксi сагыс-кӧгiстi пайыдып, чоох алғыдары;

– ӱгрeнчiнiң кӧннiн кӧдiрiп, хоньх турғысчатхан пӧгiннернi толдыары, сидiктернi тобырарға ӱгрeдерi; ынархас, сын нандырыҥ, чахсы кирек паза аннаң даа пасха нравственной кӧрiмнернең тузаланаары; пос чирiне, Ада чир-сууна хынысты тыыдары; аймах-пасха чоннарың культуразын оңарары паза улуғлыры.

Хакастiлiнeң ӱгрeнiлчeткeн литературнай хыгырыҥның **ӧӧн кӧстeглерi:**

– хакас литературазына паза хакас тiлiне кибiрли ӱгрeдерiнде пос чонының культуразының аарластыҥ чардыхтарын ӧнетiн чарыдары;

– пос чонының культуразынаң паза тiл ибiркiзiнeң танызып, пурунғыларның хыйға чахыҥларына тӧстeнiп, амғы тусха килiстiре кирерi;

– пурунғыдағы паза сағамғы тустағы тархын палғалыстарын чарыдып, ол палғалыстар ӱзiлбестeнeр чоохтап, нандырыҥлыҥ ӱгрeнчiлер поларын сизiндiрiп, кӧнiктiрерi;

– хакас тiлiнeң чахсы оңарып, пiлдiстiг паза ӧткiн хыгыр- ғаны чахсы хыгырыҥчы полчатханынаң палғалыстыҥ; ӱгрeнчiлернiң литературадаң пiлiс туазын тыыдып (функциональная литературная грамотность), пос тiлiнeң аймах-пасха оңдайларнаң тузаланып, чоох алғыдары;

табыраххыгырыҥнычахсыландырарға оңдайпирерi; ол оңдайларның пiрсi – литературадағы тексттер туазын (смысл) оңар полары; паза пiрсi, – ӧнетiн аймах-пасха оңдай- лыҥ(техника) хыгырыҥнаң тузаланып, тексттi ортаоңарып, ӱгрeнчiлернiң чайаачы паз ачоох алыс полар пiлiстерiн тилiдерi; тексттi орта оңарарға кибiрли ӱгрeдерi; ӱгрeнчiнiң чайаачы хыгырыҥа кӧннiн кӧдiрерi.

Хакас тiлiнeң ӱгрeнiлчeткeн литературнай хыгырыҥның ӧӧн кӧстeглерiне чидерi пирiлген **пӧгiннер** хоостыра пӧгiлчелер: – Россия хазна чуртаҥчызы полчатхан пiлiнiзiн, Ада чир- суубысха, чонға паза Россияның тархынына, пос нациязына, родына поғдархасты кибiрли тыыдары; Россиядағы аймах чоннарың ынархастыҥ поларына кӧнiктiрерi;

– хакас чонның аарлапчатхан тархын паза культура пiлiзiне кибiрли ӱгрeдерi паза ӱгрeнчiлернi пос чонының культура паза тiл ибiркiзiне орта кирерi; пастаҥлыҥ школаның ӱгрeнчiлерiн хакас литературазының ӧӧнiне – этика саринаах сагыстыҥ поларға кӧнiктiрерi;

– хакас тiлiнiң художественно-эстетическай тадиин сизiнiп, хакас литературазының произведениелерi хоостыра пiлiстернi алғыдары;

– ӱгрeнчiнiң пос ӧзiзi, пос тiлi алғыпчатханы тӧремiл хыгырарға хынарынаң палғалысчатханына кӧннiн кӧдiрерi;

– аймах-пасха тексттернi пос оңарып, оларны паалап полары, чахсы хыгырыҥчы саналчатханына килiстiре ӧскiрерi, чоохтазыҥда, талазыҥларда, ӱзӱрiглерде аралазары;

– аймах-пасха кӧрiмнiг чоох алғытчатхан оңдайларнаң тузаланып, хыгырған тексттeнeр чоохтап алай пазып, пос сагыстарын читiрiп поларына кӧнiктiрерi.

«Пос(хакас) тiлiнeң литературнай хыгырыҥ» предметке 1-ғы класста – 33 ч (неделяда 1 ч).

Пастағлығ школада хакас тілінең апарылчатхан литературнай хығырығ хоостыра үгренген чидіглеріне (личностные результаты) мындағ көнігістер кірчелер:

1) гражданско-патриотическойкибірлігүгредіг:

Ада-чир сууна хынары – иң аарлығ ниме. Россияа, төреен- өскен чиріне – Хакасияа, хакас паза орыс тіліне, Россия Федерациязының, пос төреен-өскен чирінің тархынына паза культуразына хыныснаң хайығ салары, прай культуралар халых чон аразында аймах палғалыстығ полғанын паза пол- чатханын оңарары;

– пірге нациялығ піліністі оңарып, хазнаның паза пос төреен-өскен чирінің пурунғы, полчатхан паза полар тустың оңдайларын сизініп, хакас литературазына паза аймах чон- нарның чайаачызына төстеніп, пос чонының паза аймах-пасха чонның кибіріне паза культуразына улуғласнаң хайары;

– кізі халых чонның чардығы полчатхынын сизініп, аның правозын паза нандырығлығ полчатханын, аның улуғлазын паза синін пілінгенін, ах сағыстың (нравственно-этические) синін паза кізілер аразындағы пілізіс оңдайларынаңар пастағы оңағларны сизінері;

2) сағыс-көгіс алғыдар кибірліг үгредіг (духовно-нравственное воспитание):

– полған на кізінің пос оңдайлығ хылынызын оңниры, аны пос чуртазы алай хығырығчы пілізі хоостыра сизінері;

– кізее хынары, паарсиры, аны улуғлиры, полыс полары, килістіре сөстерні таап, постың хылынызы хоостыра пасхаларына сизіктіг поларын оңарары;

– полған на кізее хомай ағылчатхан хылынысты чағын албазы (кізі пүдізінеңер, аның істіндегі чозағынаңар, тіл хоостыра чабалланчатханынаңар);

– чазы тиң олғаннарнаң тіл алыс полары, хырыспин, сидіксіністерні тобырары, ол санда хоос произведениелернің көзідімнеріне төстенері;

3) сілігніаарлиркибірліг үгредіг:

– хоос культураны оңниры, улуғлиры паза аймах-пасха оңағлығ искусстваа, кибірлерге, пос чонының паза аймах чоннарның чайаачызын оңарары;

– аймах көрімніг чайаачыда постаңар чоохтап көзідері (самовыражение), ол санда сөстің искусствозын оңнирға күстенері;

4) физической кибірліг үгредіг, хазых культуразы улуғ кирексіністе паза туза полчатханын сизіндірері:

– хазых полар правилолар паза хорғыс чох (посха паза пасха кізілерге) чуртас оңдайы ибіре (ол санда искірігліг) полары;

– физической паза психической хазыхха хайраллап хайары;

5) істеністеңеркибірлігүгредіг:

– чуртаста паза халых чон аразында тоғыстың орнын оңниры, тоғыстың нандырығлығ паза көстегліг полчатханын пілері, аймах көрімніг тоғысты пос алынча идерін паза аймах профессиялар парын сизінері;

6) экологиядаңаркибірлігүгредіг:

– чир-чайаанны аарлиры, кізі паза аң-хустарның чир-чайаандағы палғалызын хоос произведениелерде сизінері;

– үрег ағылчатханына тоғырланары;

7) наука саринаң пілісті аарлир үгредіг:

– ибіркізін наука саринаң чарытчатханын сизінері, сөстің өөнін оңнап, авторның сағызын, пілінізін, өөн сағызын (идея) хоос омалар пастыра сөснең чайаанын оңарары;

- үгредіг паза чуртас пөгіннерін толдырып, тузалығ хығырығны сизініп алары;
- хығырығчы тоғызын пос оңдайли пүдірері, посты литературача тилідері, піліс аларға хынары, тоғысты пос алынча толдырары, пастағ (инициатива) идері, фольклорда паза хоос литературада писательлернің чайаачызын пілерге хынаачы оңдайға көніктірері.

Хакас тілінең үгренілчеткен литературнай хығырығның чидіглері **піліс алчаң** (познавательный), **чоох алысчаң** (коммуникативный), **изерістіре итчең** (регулятивный) тиксі үгредіг идіглері паза **хада-пірге тогынып ит полчатханы** хоостыра пөгілчелер.

Ұгренчілернің піліс алчаң тиксі үгредіг идіглері мындағ логической төстегнің тогызы хоостыра өскені полар:

- тема, өөн сағыс (мораль), сарых хоостыра произведениелерні тиңнестірері, авторны тоғызынаң килістірері, чоохтапчатхан кізіден, матырдаң арониры, үгренген оңнағларнаң килістіре тузаланары;
- сарыххоостырапроизведениелерніпіріктірері;
- пірее өөн танығ хоостыра пөліс (классификация) идері; тема, сарых, көрім хоостыра произведениелерні пөліп полары;
- полтаны (пүдісті) үзүрчетсе, тоғырлас (противоречие) паза закон хоостыра оңдайларны табары, искірігнің (полтаның) орта пүдізі сайбалғанын таап, хатап пүдірері, произведениенің өөнін хысхахахти (аннотация) пүдірері, пірілген алгоритм хоостыра паалағ (отзыв) пирері;
- үгредіг-практикалығ пөгіннерні пөгерінде читпес искі- ріглерні пірілген алгоритм хоостыра табары;

текстке план пүдірзе, текстті хати чоохтаза, матырларның хылыхтарын чарытчатса, фольклор паза хоос тексттернің полтазында сылтағ-істезігліг палғалыстарны іле сығарары.

Ұгренчілернің піліс алчаң тиксі үгредіг идіглерінің пірсі мындағ істезігліг (исследовательский) идіглер хоостыра өскені полар:

- үгретчінің сурығлары хоостыра сағам полчатхан кирек- тернің паза полар хынған сағыстарның пасхалалчатханын таныхтиры;
- үгретчінің полызиинанң көстегні, пөгіннерні, объекттің алысчатхан көрімін пасха оңдайнаң чоохтиры;
- пөгіннерні пөкчең аймах оңдайларнаң тузаланып, тиңнестіріп, килістірезін (пірілген критерийлер хоостыра) таллап полары;
- объекттің оңдайын турғысханын пірілген план хоостыра чуртасха чағын піліске (опыт) төстеніп, сидік нимес істезіг иртіріп, палғалыстарны оңарары (чардых – пұкұл, сылтағ – салтары):
- чарадығ (вывод) алып паза көргенін киречілепчеткен салтарлар хоостыра идері (чуртасха чағын піліс, пөліс, тиңнестіріг, істезіг);
- тиліпчеткен чөрімні (процесс), кирек хабарны (событие), халған салтарны (последствие), оларның ситуацияларының төйін (сходный) паза төйілезін (аналогия), азынада піліп (прогнозировать), сизінері.

Ұгренчілернің піліс алчаң тиксі үгредіг идіглерінің пірсі искіріглернең тогынарының өскені полар:

- искіріг алчаң киректі пос табары;
- өнетін пірілген искіріг алчаң киректі пөгілген изеріс (алгоритм) хоостыра табары;
- сын алай тайма искіріглерні посха орта паалиры алай үгретчі пирген оңдайнаң сыныхтиры;
- Интернетте тілеен искіріглернің чочынызы чох поларына улуғларның [үгретчі, іче-паба, закон хоостыра кізі (законный представитель)] чөбінең тузаланары;
- үгредіг пөгіннеріне килістіре тексттіг, видео, графикалығ, үннің искіріглерні пүдірері паза үзүр полары;
- көзідер схемаларны, таблицааларны пос оңдайынча пүдірері.

Ұгренчілернің чоох алысчаң тиксі үгредіг идіглерінің пірсі аның чоохтас полчатханы полар:

– сағынғанын (суждение) сизініп пүдірері (формулировать полары), таныс орыннарда көстеглер паза оңдайлар хоостыра постың эмоциязын көзідері;

– чоох алысчатхан кізіні улуғлиры, сөс алысчатса, тала- зығда пір чөптіг тудынары;

– полған на кізінің пос көрізін улуғлиры;

– пос көрізін ипти, аарлап, нандырығлығ чоохтиры;

– чоохты турғысхан пөгіннерге килістіре пүдірері;

– килістіре чоох оңдайынча, чоохтап алай пазып, тексттерні тимнирі [хоости чоох (описание), изептес чоох (рассуждение), изеп чоох (повествование)];

– парли алай өменең иткен тоғыс түзімін, сыныхтап көргенінің салтарларын, кішіг істезіглерін, проектной тоғыстарын тоозып, улуғ нимес чоохты чон алнында тудары;

– чон алнында тудар чоохха килістіре хоостар (иллюстрация) идері (хоос, сом, видео, плакат).

Ўғренчілернің изерістіре итчең (регулятивный) тиксі ўгредіг идіглерінің пірсі аның тудынғанын пос синінче оңдайлиры (самоорганизация) полар:

– ўгредігліг пөгінні толдыраы пүдірген план хоостыра иділзе, салтар полар;

– тузаланчатхан идіглер изерістіре пүдірілерге кирек.

Ўғренчілернің изерістіре итчең тиксі ўгредіг идіглерінің пірсі аның посты сыныхтап тудынған (самоконтроль) көнігістері полар:

– ўгредігнің чидіглерін алай читпес сылтағларын оңарары;

– алчаастарны итпес оңдайларның пірсі ўгредіг идіглерін түзедері.

Ўғренчілернің тиксі ўгредіг идіглерінің пірсі хада-пірге тоғынып ит полчатханы полар:

– хысха алай ыраххы тусха турғызылған пөгіннерні пүдіргені (өме пөгіннерін толдырчатса, пос алынча аралазары), ўгретчі пирген план хоостыра синніг алай олаңай ситуациялар аразындағы пос хаалағларын паза тустарын орта турғызары;

– хада-пірге тоғынчаң көстеглерні алары, оларны толдырар идіглерні өменең пүдірері: рольларны ўлестірерге, чоохтазарға, чөрімні паза хада-пірге иткен тоғыстың салтарын ўзүрері;

– тоғысха тимдезін көзідері: устирға, чахығларны толдырарға (подчинение), талазығларны пос алынча чарадарға;

– тоғыстың пос чардығын нандырығлығ толдыраы;

– тиксі чидіглерде постың салтарын паалиры;

– пирілген көзидіглер хоостыра хада-пірге пүдірілчеткен проект чахығларында аралазары

«ПОС (ХАКАС) ТІЛІНЕҢ ЛИТЕРАТУРНАЙ ХЫҒЫРЫҒНЫҢ» ПРЕДМЕТ ЧИДІГЛЕРІ

Ўғренчілернің, **1-ғыклассты** тоозып, ўгреніп алары:

– ўгредіг чахығларын толдыраы паза чуртаста туза-лан поларын оңарары: полған на кізі тилізі хоостыра хығы-рығның улуғ тузазынаңар сурыға нандыр полары, хоос произведениелерде пос чоңының паза аймах таа чоннарның сағыс-көгіс пайын, кибірлерін, чуртас оңдайын табары;

– слогтыҥ хығырыҥ чөрімнең пасти пүкүлөө сөстөрнең хығырыҥа чидіп, букваларны алыстырбин паза иртірбин, пүкүлөө сөстөрнең килістіре улуҥ нимес произведениелерні оңарылыстыҥ хығырары, хығырчатхан чөрім минутада 20 сөстең төбін полбазын (паалаҥ турғызылбинча);

– орфоэпия паза пунктуация синнері хоостыра, Ада чир- суунаңар, олғаннардаңар, сөбіреденер, чыл ибіре алысчатхан ибіркі чайааннаңар 2-че кибелісті көрбин чоохтиры;

– прозанаң паза кибеліснең чоохталчатхан чоохты аро- ниры;

– фольклорның аймах-пасха сарыхтарын (таптырғастар, сөспектер, сиспектер, үтертістер, тахпахтар, нымахтар, ан.п.) паза хоос литератураның сарыхтарын (литературнай ны- махтар, чоохтар, кибелістер) арониры паза чоохтиры;

– тыңнаан алай хығырған произведениелернің өөнін (содержаниезін) оңниры: произведениенің өөнін сурыҥлар хоостыра чарыдары; тыңнаан алай хығырған произведениелерге олаңай үзү- ріг ит полары: произведениеде полған киректернің изерізін онарары,матырныңнимериткен(чахсыалайхомайсаринаң) омазын көзідері, таныс нимес сөстөрнің тузазын сөстіктер хоостыра чарыдары;

– тыңнаан алай хығырған произведениелернің үзүриинде аралазары: произведениеденер сағысха алғанын (впечатление) сурыҥлар хоостыра нандыраы, чоохтазыҥда үгренген лите- ратурнай оңағларнаң [сөс ээзі (автор), матыр, өөн сурыҥ (тема), өөн сағыс (идея), ат (заголовок), произведениенің өөні (содержание)] тузаланары, постың нандырыҥларын тексттегі көзидімнернең киречілірі;

– произведениенің өөнін хатап чоохтиры: произведениеде полған киректернің изерізін иртірбин, өнетін пирилген өөн сөстөрнең (ключевые слова) ізестіг тузаланып паза сурыҥлар, хоостар, пирилген план хоостыра;

– адаанының синнері хоостыра паза пазымнарны орта турғызып, сырай (рольлар) пастыра хығырары;

– произведениеніңөөніхоостырачоохтаанчоохты(3 чоохтаҥдаң төбін нимес) өнетін пирилген изеріс (алгоритм) хоостыра пүдірері;

– тексттің пасталғаны хоостыра улуҥ нимес текстті ки- лістіре сағын табарҥа паза ан.п. (3-че чоохтаҥдаң төбін пол- базын);

– учебниктің өөн чардыхтарынаң танызары: тасты, тап- тырҥазы, хоостары;

– пос алынча хығырар кинделерні улуҥлар чөбі хоостыра паза чөптіг список хоостыра таллиры, хығырған киндеденер өнетін пирилген изеріс хоостыра чоохтиры;

– үгредіг пөгіннері хоостыра хоза искіріглер идерге спра- вочнай литератураа айланары

**Пос (хакас) тілінің литературнай хығырыг предметтің темалар хоостыра педірілген план
(1 класс)**

№	Темалар өөні	Частар
1.	Букварь» егрер алнындауы тимнегліг тус	3
2.	«Букварьны» егречеткен тус Фонетика.Тапсағлар «Мағаа көөгіп, тапсағларны ада» ойын. (Ұгречілер ұгретчінең хада сөстердекирек тапсағларны орта адирға көнікчелер.) «Сөсте пірілген тапсағны орта тап» ойын. «Кибелісте пірілген тапсағ пар сөстерні адиры» ойын-марығ. Көніктіріглер: пірілген тапсағлар пар сөстерні адиры. Модель хоостыра тоғыс: сөске килісчеткен модельні табары (тапсағ сөстің алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Өменең тоғынары: сөстерні тапсағ хоостыра пөлері (сөстің алнында, соонда) Өменең тоғынары: сөсті тапсағ-буква хоостыра тиңнестірері, пос ондайынча чарыда чоохтиры. Чайаачы тоғыс: модельге килістіре сөстер табары. Ікілердең тоғынары: модельлерні тиңнестірері (нименең төйлер паза пасхалар)	26
3	Литература системазы (4ч)	
3.1	Чонның пазылбаан поэзиязының кибелістері. Фольклорның кічіг сарыхтары. Аң-хустарның ыр-лары	1
3.2	Хакас чонның ныхатары. Аң-хустардаңар ны-махтар. Ныхатарның өөні: ах сағызы паза чабалы, күлүгі паза арғаазы, махачызы паза хортығы пазаан.п.	1
3.3	Хакас писательлернің Хакасиядаңар, аның ибір-кі чир-чайаанынаңар, олған тузынаңар, улуг-кічіглернің тоғыстарынаңар произведениелері. Кибелістер: Н.Е. Тиников. «Харачхай». В.Г. Майнашев. «Чайаах күні»	1
3.4	Олғаннардаңар паза аң-хустардаңар кибелістер паза чоохтар. К.Д. Ушинский. «Хада тарғынах, алынча – эрістіг» чоох (тілбестеен А.Ф. Троякова)	1
Прай		33ч

Пос (хакас) тілінің литературнай хығырыг предметтің календарно-тематическай планированиезі (1-ғы класс)

И/с	Тематической пӧлӱктер паза темалар	Нинче час		Теманың содержаниези	Ўgrenчiнiң уроктагы тогызын кӧзиткенi	Дата
		Прай	Сыных тағлығ тоғыс			
«Букварь» ўgrenер алнындагы тимнеғлiг тус (3 ч)						
1	Школаа тимненiс.			Сӧс. Чоохтағ. Схема	Ўгредiг диалогында аралазары: «Хайди мин школаа тимненгем?!» Прай класснаң тоғынары: букварьнаң танызары Кiзi чооғы кизектердең пӱткенiн сизiндiрерi. Ол кизектер <i>чоохтағ</i> тiп адалчатханы. Практической тоғыс: чоохтағны схеманаң таныхтиры Ӗменең тоғынары: чоох пӱдiрерi (школа, хынчатхан ойначахтаңар)	10.11
2	Аңнар даа ағырчалар ба таң?			Сӧс. Чоохтағ.	Прай класснаң тоғынары: пирiлген сӧснең чоохтағлар пӱдiрерi. Пiр хоос хоостыра чоохтағлар пӱдiрерi Чоохтағларны моделировать полары: чоохтағда сӧстернi паза нинче сӧс схема хоостыра кӧзидерi. Пос алынча тоғыс: чоохтағда нинче сӧс таныхтапчалар. Iкiлердең тоғынары: чоохтағны схеманаң таныхтиры Ӗменең тоғынары: чоох пӱдiрерi (аңнар, имчi)	17.11
3	Хустар чуртазынаң			Сӧс. Слог. Диалогта аралазары.	Диалогта аралазары. Улуғ нимес, хысхацах чоохтар пӱдiрерi (пирiлген хоос хоостыра). Позының сағынған кӧрiзiн чоохтиры, чоохтазығда кибирлiг чоохтан пiлерi, пасха кiзiнiң чооғын чахсы тыңнап пiлерi. Чир-чайаанны арачылиры. Ўгретчi хығырған паза пос алынча хығырған текстте нимеденер чоох парчатханын онаары, сизiнерi. Ӗменең тоғынары: чоох пӱдiрерi	24.11
«Букварьны» еgrenчеткен тус						
4	А, О узун паза хысха тапсағлар паза буквалар. Сас хустар.			Буква, улуғ паза кiчiг буквалар. Тапсағ, хысха паза узун тапсаулар. Гласнай [а]-[аа] тапсағларнаң паза Аа, аа	«Мағаа кӧӧгiп, тапсағларны ада» ойын. «Сӧсте пирiлген тапсағны орта тап» ойын. Кӧнiктiрiглер: пирiлген тапсағлар пар сӧстернi адиры. Модель хоостыра тоғыс: сӧске килiсчеткен модельнi табары (тапсағ сӧстiң алнында, ортызында, соонда	01.12

				букваларнаң таныстырары; хысха-узон гласнайларны пасхалиры	турчатханын чоохтиры). Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра ўзўрері. Букваларны пластилиннең пўдірері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Ікілердең тоғынары: чоохтағ пўдірері, схеманаң таныхтиры	
5	У,у хысха паза узун буква паза тапсағ. Иб аразындағы кўскў тоғыстар.			Буква, улуғ паза кічіг буквалар. Тапсағ, хысха паза узун тапсаулар. Гласнай [у]-[уу] тапсағларнаң паза Уу, уу букваларнаң таныстырары; хысха-узон гласнайларны пасхалиры	«Мағаа көөгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сөсте пирілген тапсағны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пирілген тапсағлар пар сөстерні адиры. Модель хоостыра тоғыс: сөске килісметкен модельні табары (тапсағ сөстің алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра ўзўрері. Букваларны пластилиннең пўдірері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Ікілердең тоғынары: чоохтағ пўдірері	08.12
6	Н, н буква паза тапсағ. Пістің сөбіре. Мин школадабын.			Буква: улуғ паза кічіг буквалар; улуғ Н паза кічіг н букваларны пасхалиры Тапсағ: согласнай, ўннің. Согласнай [н] тапсағны Нн букваларнаң таныстырары; согласнай –гласнай тапсағларны пасхалиры	«Мағаа көөгіп, тапсағларны ада» ойын. «Кибелісте пирілген тапсағ пар сөстерні адиры» ойын-марығ. Көніктіріглер: пирілген тапсағлар пар сөстерні адиры. Модель хоостыра тоғыс: сөске килісметкен модельні табары (тапсағ сөстің алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра ўзўрері. Букваларны эмектең пўдірері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Өменең тоғынары: хоос хоостыра чоох пўдірері, чоохтарны тиннестірері	15.12
7	Ө,ө хысха буква паза тапсағ. Цирктағы тоғазығлар.			Буква, улуғ паза кічіг буквалар. Тапсағ, хысха паза узун тапсаулар. Гласнай [ө]-[өө] тапсағларнаң паза Өө, өө букваларнаң таныстырары; хысха-узон гласнайларны пасхалиры	«Мағаа көөгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сөсте пирілген тапсағны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пирілген тапсағлар пар сөстерні адиры. Модель хоостыра тоғыс: сөске килісметкен модельні табары (тапсағ сөстің алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра ўзўрері. Букваларны пластилиннең пўдірері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Хоос хоостыра чоох пўдірері, чоохтарны тиннестірері	22.12

8	Ў,ў хысха паза узун буква паза тапсағ. Пістің сөбіренің чуртазынаң			Буква, улуғ паза кічіг буквалар. Тапсағ, хысха паза узун тапсаулар. Гласнай [ү]-[ўў] тапсағларнаң паза Ўў, уу букваларнаң таныстырары; хысха- узун гласнайларны пасхалиры	«Мағаа көөгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сөсте пирілген тапсағны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пирілген тапсағлар пар сөстерні адиры. Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра ўзүрері. Букваларны эмектең пүдірері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Хоос хоостыра чоох пүдірері	29.12
9	Ыы хысха паза узун буква паза тапсағ. Ибдегі мал-хустар. Чоохтағ паза сөс.			Буква, улуғ паза кічіг буквалар. Тапсағ, хысха паза узун тапсаулар. Гласнай [ы]-[ыы] тапсағларнаң паза Ыы, ыы букваларнаң таныстырары; хысха- узун гласнайларны пасхалиры	«Мағаа көөгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сөсте пирілген тапсағны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пирілген тапсағлар пар сөстерні адиры. Модель хоостыра тоғыс: сөске килісметкен модельні табары (тапсағ сөстің алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра ўзүрері. Букваларны пластилиннең пүдірері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Хоос хоостыра чоох пүдірері, чоохтарны тиңестірері	12.01
10	Е, е хысха паза узун буква паза тапсағ. Нанчылар, өөрелер.			Буква: улуғ паза кічіг буквалар. Тапсағ, хысха паза узун тапсаулар. Гласнай Ее, ее букваларнаң таныстырары; хысха- узун гласнайларны пасхалиры. Инек, сеек сөстерні фонетика саринаң ўзүрері. Ирткен букваларны хатиры	«Мағаа көөгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сөсте пирілген тапсағны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пирілген тапсағлар пар сөстерні адиры. Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра ўзүрері. Букваларны пластилиннең пүдірері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Хоос хоостыра чоох пүдірері, чоохтарны тиңестірері	19.01
11	И,и ; Ы,ы. буквалар паза тапсағлар			Буква, улуғ паза кічіг буквалар. Тапсағ, хысха паза узун тапсаулар. Гласнай [и]-[ии]; [і] тапсағларнаң паза Ии, ии; і букваларнаң	«Мағаа көөгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сөсте пирілген тапсағны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пирілген тапсағлар пар сөстерні адиры. Букваларның читпинчеткен элементтерің, орта таап, чоохтиры. Модель хоостыра тоғыс: сөске килісметкен модельні	26.01

				таныстырары; хысха- узуу гласнайларны пасхалиры Ирткен букваларны хатире	табары (тапсаг сөстiң алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра үзүрері. Букваларны пластилиннең пүдірері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Хоос хоостыра чоох пүдірері	
12	Р,р буква паза тапсаг			Буква: улуғ паза кічиг буквалар; улуғ Р паза кічиг р букваларны пасхалиры Тапсаг: согласнай, үнниг. Согласнай [р] тапсагны Рр букваларнаң таныстырары; Согласнай –гласнай; үнниг-туных, төйліг-төйліг нимес тапсагларны пасхалиры	«Мағаа көөгіп, тапсагларны ада» ойын. «Сөсте пирілген тапсагны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пирілген тапсаглар пар сөстерні адиры. Модель хоостыра тоғыс: сөске килісчоткен модельні табары (тапсаг сөстiң алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Букваларның читпинчоткен элементтерін, орта таап, чоохтиры. Өменең тоғынары: сөсті тапсаг-буква хоостыра тиңнестірері, пос оңдайынча чарыда чоохтиры. Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра үзүрері. Букваларны пластилиннең пүдірері.	02.02
13	Т,т; Д,д буквалар паза тапсаглар			Буква: улуғ паза кічиг буквалар; улуғ Т;Д паза кічиг т,д букваларны пасхалиры Тапсаг: согласнай, үнниг- туных, төйліг. Согласнай [т], [д], тапсагларны Тт;Дд букваларнаң таныстырары; Согласнай –гласнай; үнниг-туных, төйліг-төйліг нимес тапсагларны пасхалиры Сөстерні фонетика саринаң үзүрері	«Мағаа көөгіп, тапсагларны ада» ойын. «Сөсте пирілген тапсагны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пирілген тапсаглар пар сөстерні адиры. Модель хоостыра тоғыс: сөске килісчоткен модельні табары (тапсаг сөстiң алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Букваларның читпинчоткен элементтерін, орта таап, чоохтиры. Өменең тоғынары: сөсті тапсаг-буква хоостыра тиңнестірері, пос оңдайынча чарыда чоохтиры. Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра үзүрері. Букваларны эмектең пүдірері. «Буква хайди пол парды?» ойын.	09.02
14	Ч,ч,ч буквалар паза тапсаглар			Буква: улуғ Ч паза кічиг ч,ч букваларны тиңнестірері, пасхалиры Тапсаг: согласнай, үнниг-	«Мағаа көөгіп, тапсагларны ада» ойын. «Сөсте пирілген тапсагны орта тап» ойын. Модель хоостыра тоғыс: сөске килісчоткен модельні табары (тапсаг сөстiң алнында, ортызында, соонда	02.03

				туных, төйліг- төйліг нимес. Согласнай [ч], [ч], тапсағларны Чч;ч букваларнаң таныстырары; Сөстерні фонетика саринаң үзүрері	турчатханын чоохтиры). Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра үзүрері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Көніктіріглер: пірілген тапсағлар пар сөстерні адиры. Өменең тоғынары: сөсті тапсағ-буква хоостыра тиңнестірері, пос ондайынча чарыда чоохтиры. Хоос хоостыра чоох пүдірері, чоохтарны тиңнестірері	
15	Пп; Б,б буквалар паза тапсағлар			Буква: улуғ паза кічіг буквалар; улуғ П;Б паза кічіг п,б букваларны пасхалиры Тапсағ: согласнай, үннің- туных, төйліг. Согласнай [п], [б], тапсағларны Пп;Бб букваларнаң таныстырары; Сөстерні фонетика саринаң үзүрері	«Мағаа көөгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сөсте пірілген тапсағны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пірілген тапсағлар пар сөстерні адиры. Өменең тоғынары: сөсті тапсағ-буква хоостыра тиңнестірері, пос ондайынча чарыда чоохтиры. Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра үзүрері. Букваларны пластилиннең пүдірері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Хоос хоостыра чоох пүдірері, чоохтарны тиңнестірері	16.03
16	Х,х,ғ буквалар паза тапсағлар			Буква: улуғ паза кічіг буквалар; улуғ Х паза кічіг х,ғ букваларны пасхалиры Согласнай [х], [ғ], тапсағларны Хх;ғ букваларнаң таныстырары; Согласнай –гласнай; үннің-туных, төйліг- төйліг нимес тапсағларны пасхалиры Сөстерні фонетика саринаң үзүрері	«Мағаа көөгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сөсте пірілген тапсағны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пірілген тапсағлар пар сөстерні адиры. Букваларның читпинчеткен элементтерін, орта таап, чоохтиры. Модель хоостыра тоғыс: сөске килісчеткен модельні табары (тапсағ сөстің алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра үзүрері. Букваларны пластилиннең пүдірері. Хоос хоостыра чоох пүдірері	30.03
17	К,к; Г,г буквалар паза тапсағлар			Буква: улуғ паза кічіг буквалар; улуғ К;Г паза кічіг к,г букваларны	«Мағаа көөгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сөсте пірілген тапсағны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пірілген тапсағлар пар сөстерні адиры.	06.04

				пасхалиры Тапсағ: согласнай, үннiг- туных, тöйiлiг. Согласнай [к], [г], тапсағларны Кк;Гг букваларнаң таныстырары; Сөстернi фонетика саринаң үзүрерi	Букваларның читпинчеткен элементтерiн,орта таап, чоохтиры. Өменең тоғынары: сөстi тапсағ-буква хоостыра тиңнестiрерi, пос ондайынча чарыда чоохтиры. Модель хоостыра тоғыс: сөске килiсчеткен модельнi табары (тапсағ сөстiң алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра үзүрерi. «Буква хайди пол парды?» ойын. Хоос хоостыра чоох пүдiрерi, чоохтарны тиңнестiрерi	
18	Л,л; М,м буквалар паза тапсағлар			Буква: улуғ паза кiчiг буквалар; улуғ Л;М паза кiчiг л,м букваларны пасхалиры Тапсағ: согласнай, үннiг- туных, тöйiлiг. Согласнай [л], [м], тапсағларны Лл;Мм букваларнаң таныстырары; Согласнай –гласнай; үннiг-туных, тöйiлiг- тöйiлiг нимес тапсағларны пасхалиры Сөстернi фонетика саринаң үзүрерi	«Мағаа көөгiп, тапсағларны ада» ойын. «Сөсте пирiлген тапсағны орта тап» ойын. Букваларның читпинчеткен элементтерiн,орта таап, чоохтиры. Көнiктiрiглер: пирiлген тапсағлар пар сөстернi адиры. Модель хоостыра тоғыс: сөске килiсчеткен модельнi табары (тапсағ сөстiң алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Өменең тоғынары: сөстернi тапсағ хоостыра пөлерi (сөстiң алнында, соонда) Чайаачы тоғыс: модельге килiстiре сөстер табары. Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра үзүрерi. Букваларны пластилиннең пүдiрерi. «Буква хайди пол парды?» ойын. Хоос хоостыра чоох пүдiрерi, чоохтарны тиңнестiрерi, постың тоғызын паалап пiлерi.	13.04
19	Й, ң буквалар паза тапсағлар			Буква: улуғ паза кiчiг буквалар; улуғ Й паза кiчiг й,ң букваларны пасхалиры Тапсағ: согласнай, үннiг- туных, тöйiлiг. Согласнай [й], [ң], тапсағларны Йй;ң букваларнаң	«Мағаа көөгiп, тапсағларны ада» ойын. «Сөсте пирiлген тапсағны орта тап» ойын. Көнiктiрiглер: пирiлген тапсағлар пар сөстернi адиры. Өменең тоғынары: сөстi тапсағ-буква хоостыра тиңнестiрерi, пос ондайынча чарыда чоохтиры. Букваларның читпинчеткен элементтерiн,орта таап, чоохтиры. Өменең тоғынары: сөстi тапсағ-буква хоостыра тиңнестiрерi, пос ондайынча чарыда чоохтиры.	20.04

				таныстыралар; Сөстөрні фонетика саринаң үзүрері	Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра үзүрері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Хоос хоостыра чоох пүдірері Год защитника Отечества – это призыв почтить память о тех, кто в разные исторические периоды сражался за Родину; Дни воинской славы – память о героических событиях, определивших судьбу России; Продолжатели традиций защиты Отечества и сегодня вносят вклад в защиту нашего народа и государства, сохранение мира и безопасности; Сохранение исторической памяти – наш долг и возможность выразить благодарность тем, кто обеспечивал стране мир и благополучие. <i>Формирующиеся ценности:</i> патриотизм, гражданственность, служение Отечеству и ответственность за его судьбу, преемственность поколений, единство народов России.	
20	С, с; З, з буквалар паза тапсағлар			Буква: улуғ паза кічіг буквалар; улуғ С;З паза кічіг с,з букваларны пасхалиры Тапсағ: согласнай, үнниг-туных, төйліг. Согласнай [с], [з], тапсағларны Сс;Зз букваларнаң таныстыралар; Согласнай –гласнай; үнниг-туных, төйліг-төйліг нимес тапсағларны пасхалиры Сөстөрні фонетика саринаң үзүрері	«Мағаа көөгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сөсте пірілген тапсағны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пірілген тапсағлар пар сөстөрні адиры. Модель хоостыра тоғыс: сөске килісметкен модельні табары (тапсағ сөстің алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Букваларның читпинметкен элементтерін, орта таап, чоохтиры. Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра үзүрері. Практической тоғыс: букваларны орта пазары, көзідігнен тиңнестіреті Чайаачы тоғыс: модельге килістіре сөстер табары. Ікілердең тоғынары: модельлерні тиңнестіреті (нименең төйлер паза пасхалар) Хоос хоостыра чоох пүдіреті	27.04
21	В, в; Ф, ф буквалар паза тапсағлар. Чоох «Фонтан»			Буква: улуғ паза кічіг буквалар; улуғ В;Ф паза кічіг в,ф букваларны пасхалиры Тапсағ: согласнай, үнниг-	«Мағаа көөгіп, тапсағларны ада» ойын «Сөсте пірілген тапсағны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пірілген тапсағлар пар сөстөрні адиры. Букваларның читпинметкен элементтерін, орта таап, чоохтиры.	04.05

				туных, тӧйліг. Согласнай [в], [ф], тапсағларны Вв;Фф букваларнаң таныстырары; Согласнай –гласнай; ўнниг-туных, тӧйліг- тӧйліг нимес тапсағларны пасхалиры Сӧстерні фонетика саринаң ўзўрері	Ӧменең тоғынары: сӧсті тапсағ-буква хоостыра тиңнестірері, пос ондайынча чарыда чоохтиры. Ӧменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра ўзўрері. Ўгретчі хығырған паза пос алынча хығырған текстте нимедеңер чоох парчатханын оңарары, сизінері.	
22	Я,я; Ю,ю буквалар паза тапсағлар.Ирте часхы. И.Соколов- Микитов			Буква: улуғ паза кічіг буквалар. Гласнай Яя, Юю букваларнаң таныстырары; Сӧстерні фонетика саринаң ўзўрері Ирткен букваларны хатиры Букваларны, слогтарны, сӧстерні орта пазары	«Мағаа кӧӧгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сӧсте пирілген тапсағны орта тап» ойын. Кӧніктіріглер: пирілген тапсағлар пар сӧстерні адиры. Модель хоостыра тоғыс: сӧске килісметкен модельні табары (тапсағ сӧстің алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Букваларның читпинметкен элементтерін,орта таап, чоохтиры. Ӧменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра ўзўрері. «Ўгретчі хығырған паза пос алынча хығырған текстте нимедеңер чоох парчатханын оңарары, сизінері.	18.05
23	Е,е; Ё,ё буквалар паза тапсағлар. Чоох. Алешаның тоғыс кўні.			Буква: улуғ паза кічіг буквалар. Гласнай Ёё букваларнаң таныстырары; Сӧстерні фонетика саринаң ўзўрері Букваларны, слогтарны, сӧстерні орта пазары Чоохтағларны сӧстерге чарары, сӧсті – слогтарға, сӧстердең чоохтағлар пўдірері	«Мағаа кӧӧгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сӧсте пирілген тапсағны орта тап» ойын. Кӧніктіріглер: пирілген тапсағлар пар сӧстерні адиры. Модель хоостыра тоғыс: сӧске килісметкен модельні табары (тапсағ сӧстің алнында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Ӧменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра ўзўрері. Ўгретчі хығырған паза пос алынча хығырған текстте нимедеңер чоох парчатханын оңарары, сизінері.	25.05
24	Э,э буквы паза тапсағ. Парчыхтар.Чоох			Буква, улуғ паза кічіг буквалар. Тапсағ, хысха	«Мағаа кӧӧгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сӧсте пирілген тапсағны орта тап» ойын.	26.05

				паза узун тапсаулар. Гласнай [э]-[ээ]; тапсағларнаң паза Ээ, ээ; букваларнаң таныстырары; хысха- узун гласнайларны пасхалиры Ирткен букваларны хатиры	Көніктіріглер: пирилген тапсағлар пар сөстерні адиры. Модель хоостыра тоғыс: сөске килісметкен модельні табары (тапсағ сөстің алында, ортызында, соонда турчатханын чоохтиры). Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра үзүрері. Букваларны пластилиннең пүдірері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Ұгретчі хығырған паза пос алынча хығырған текстте нимедеңер чоох парчатханын оңарары, сизінері.	
25	Ш,ш; Ж, ж буквалар паза тапсағлар. Чоох «Дежурнайлар»			Буква: улуғ паза кічіг буквалар; улуғ Ж;Ш паза кічіг ж,ш букваларны пасхалиры Тапсағ: согласнай, үнниг- туных, төйліг. Согласнай [ж], [ш], тапсағларны Жж;Шш букваларнаң таныстырары;	«Мағаа көйгіп, тапсағларны ада» ойын. Букваларның читпинметкен элементтерін, орта таап, чоохтиры. «Сөсте пирилген тапсағны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пирилген тапсағлар пар сөстерні адиры. Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра үзүрері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Ұгретчі хығырған паза пос алынча хығырған текстте нимедеңер чоох парчатханын оңарары, сизінері.	
26	Ц,ц; Щ, щ буквалар паза тапсағлар .Чоох. Циркте үлүкүн.			Буква: улуғ паза кічіг буквалар; улуғ Ц;Щ паза кічіг ц,щ букваларны тиңнестірері, пасхалиры Тапсағ: согласнай, үнниг- туных, төйліг. Согласнай [ц], [щ], тапсағларны Цц;Щщ букваларнаң таныстырары; Согласнай –гласнай; үнниг-туных, төйліг- төйліг немес тапсағларны пасхалиры Сөстерні фонетика саринаң үзүрері	«Мағаа көйгіп, тапсағларны ада» ойын. «Сөсте пирилген тапсағны орта тап» ойын. Көніктіріглер: пирилген тапсағлар пар сөстерні адиры. Өменең тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра үзүрері. «Буква хайди пол парды?» ойын. Ұгретчі хығырған паза пос алынча хығырған текстте нимедеңер чоох парчатханын оңарары, сизінері.	

27	ь,ъ буквалар. Нымах. Тўлгў паза Кўркў			Сөстөрнi фонетика саринаң ўзўрерi Букваларны, слогтарны, сөстөрнi орта пазары	Өменец тоғынары: букваларны чардыхтары хоостыра ўзўрерi. «Буква хайди пол парды?» ойын. Практической тоғыс: букваларны орта пазары, көзидігнең тиңнестірері, постың тоғызын паалап пілері. Ўгретчі хығырған паза пос алынча хығырған текстте нимеденер чоох парчатханын оңарары, сизінері.	
28	Алфавит			Буква-тапсағ. Алфавит. Сөстөрнi фонетика саринаң ўзўрерi	«Кем сөстеңер прайзынаң артых чоохтап пирер» ойын. Ойын хоостыра олғаннар чоохтарын алғытчалар. «Алфавит» ойын-марығ. Өменец тоғынары: сөстөрнi алфавит хоостыра пазары	
Литература системазы (5ч)						
29	Килижеков А.В. , Тиников Н.Е. «Харачхай»			Кибеліс	Диалогта аралазары. Улуғ нимес, хысхачах чоохтар пўдірері (пирілген хоос хоостыра). Позының сағынған көрізін чоохтиры, чоохтазығда кибірліг чоохтан пілері, пасха кізінің чооғын чахсы тыңнап пілері. Чир-чайаанны арачылиры. Ўгретчі хығырған паза пос алынча хығырған текстте нимеденер чоох парчатханын оңарары, сизінері. Өменец тоғынары: чоох пўдірері	
30	Хакас чонның нымағы «Парбанах тораат»			Нымах	Диалогта аралазары. Улуғ нимес, хысхачах чоохтар пўдірері (пирілген хоос хоостыра). Позының сағынған көрізін чоохтиры, чоохтазығда кибірліг чоохтан пілері, пасха кізінің чооғын чахсы тыңнап пілері. Чир-чайаанны арачылиры. Ўгретчі хығырған паза пос алынча хығырған текстте нимеденер чоох парчатханын оңарары, сизінері. Өменец тоғынары: чоох пўдірері	
31	Кип-чоох «Азах, хол, харын»			Кип-чоох	Диалогта аралазары. Улуғ нимес, хысхачах чоохтар пўдірері (пирілген хоос хоостыра). Позының сағынған көрізін чоохтиры, чоохтазығда кибірліг чоохтан пілері, пасха кізінің чооғын чахсы тыңнап пілері. Чир-чайаанны арачылиры. Ўгретчі хығырған паза пос алынча хығырған текстте нимеденер чоох парчатханын оңарары, сизінері.	

					Өменең тоғынары: чоох пүдірері	
32	Костякова Л.В. «Часхы чахайахтар»			Чоох	Диалогта аралазары. Улуғ нимес, хысхацах чоохтар пүдірері (пирілген хоос хоостыра). Позының сағынған көрізін чоохтиры, чоохтазығда кибірліг чоохтан пілері, пасха кізінің чооғын чахсы тыңнап пілері. Чир-чайаанны арачылиры. Ўгретчі хығырған паза пос алынча хығырған текстте нимеденер чоох парчатханын оңарары, сизінері. Өменең тоғынары: чоох пүдірері	
33	Ушинский К.Д. «Хада тарғынах, алынча – ээрістіг»			Чоох	Диалогта аралазары. Улуғ нимес, хысхацах чоохтар пүдірері (пирілген хоос хоостыра). Позының сағынған көрізін чоохтиры, чоохтазығда кибірліг чоохтан пілері, пасха кізінің чооғын чахсы тыңнап пілері. Чир-чайаанны арачылиры. Ўгретчі хығырған паза пос алынча хығырған текстте нимеденер чоох парчатханын оңарары, сизінері. Өменең тоғынары: чоох пүдірері	